

Asia

Komission tiedonanto, REPowerEU-suunnitelma

Kokous

EU-ministerivaliokunta

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 18 päivänä toukokuuta 2022 tiedonannon niin kutsutusta REPowerEU-suunnitelmasta ("RePowerEU Plan"), jonka tavoitteena on katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä sekä siirtymää puhtaaseen energiaan.

Suunnitelma sisältää olemassa olevien lainsäädäntöjen muutosehdotuksia sekä suosituksia, strategioita ja tiedonantoja. Lisäksi pakettiin sisältyy komission tiedonanto: REPowerEU-suunnitelma. Tiedonannossa komissio esittelee suunnitelman keskeiset elementit.

Suunnitelman osana esitetyistä lainsäädäntöehdotuksista laaditaan erilliset U-kirjelmät. Lainsäädäntöehdotusten työryhmäkäsittelystä neuvostossa ei ole vielä saatavilla tietoa. Eurooppa-neuvosto keskustelee REPower-suunnitelmasta 30.-31.5.2022.

Suomen kanta

Suomi tukee komission tiedonannossa asettamaa tavoitetta katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä ja pitää hyvänä, että EU reagoi nopeasti yhdessä akuuttiin tilanteeseen.

Venäläisestä tuontienergiasta luopuminen tulisi tehdä mahdollisimman nopeasti pääasiassa vihreän siirtymän keinoja käyttäen, niin että EU:n 55-valmiuspaketin tavoitteita ja ilmastotavoitteita ei pitkällä aikavälillä vaaranneta. Suomi tulee jatkotyössä tarkastelemaan tiedonannon suhdetta 55-valmiuspaketin eri ehdotuksiin.

55-valmiuspaketin aloitteiden uudelleen tarkastelu

Suomi tukee komission ehdotusta uusiutuvan energian tavoitteen nostamisesta. Suomi kuitenkin korostaa, että jäsenvaltioille tulee jättää riittävästi kansallista liikkumavaraa energialähteitä sekä edistämiskeinoja koskien. Jäsenvaltiokohtaisia ohjeellisia tavoitteita mallinnettaessa tulisi huomioida päästöttömän energiantuotannon määrä sekä nykyinen uusiutuvan energian osuus. Yksityiskohtaista ja energialähdekohtaista sääntelyä tulisi välttää.

Suomi korostaa tarvetta huomioida kansalliset erityispiirteet asianmukaisella tavalla jättämällä jäsenvaltioille riittävästi liikkumavaraa lupamenettelyjen kehittämiseen ja nopeuttamiseen. Lisäksi Suomi korostaa, että uusien teknologioiden edistämisen edellytyksenä ovat nopeat ja tehokkaat valtiontukien valvontamenettelyt Euroopan komissiossa.

On tärkeää, että yhteisen energiankulutuksen tavoitteen kiristäminen ei vaaranna Suomen omaa hiilineutraalisuustavoitteen toteutumista, ja että se edistää Suomen irtaantumista Venäjältä tuotavasta öljystä ja maakaasusta. Energiankulutuksen tavoitteessa on otettava huomioon teollisuuden sähköistymisen ja puhtaan vedyn tuotannon vaatima lisääntyvä sähkön tarve.

Suomi tulee tarkastelemaan rakennusten energiatehokkuusdirektiivin ehdotusta kiinnittäen erityisesti huomiota kustannustehokkuuteen, teknologianeutraaliuuteen sekä olemassa olevia rakennuksia koskeviin säännöksiin ja niistä aiheutuviin kustannuksiin.

Suomi pitää tärkeänä arvioida paitsi EU-tasolla myös jäsenvaltiokohtaisesti kaikkia 55-valmiuspaketin lainsäädännön muutosehdotusten vaikutuksia.

Rahoitus

Suomi tukee komission esittämää lähtökohtaa, jonka mukaan REPowerEU:n toimiin hyödynnettäisiin pääosin olemassa olevaa EU-rahoitusta.

Suomi suhtautuu avoimesti myös RRF-välineen käyttämättä olevan lainamuotoisen rahoituksen hyödyntämiseen REPowerEU:n toimissa. Asiaan otetaan tarkemmin kantaa lainsäädäntöehdotuksen käsittelyn yhteydessä.

Ohjelman toteutusaikataulun tulisi mahdollistaa joustoja investointien käynnistymisen ja loppuunsaattamisen aikataulun osalta.

Suomi suhtautuu varauksellisesti komission ehdotukseen markkinavakauserävarannon päästöoikeuksien huutokauppaamisesta uusien tulojen hankkimista varten. Markkinavakauserävarannon päästöoikeuksien käyttö fiskaalisiin tarkoituksiin on ristiriidassa markkinavakauserävarannon toimintaperiaatteiden kanssa ja saattaa alentaa merkittävästi päästöoikeuden hintaa sekä aiheuttaa markkinahäiriön. Suomi pitää tärkeänä arvioida ehdotuksen vaikutuksia päästökauppa-markkinaan sekä EU:n päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen.

Muut aloitteet

Suomi kiinnittää huomiota siihen, että myös ydinenergia on osa ratkaisua fossiilisista polttoaineista irtautumisessa. Suomi pitää hyvänä komission tavoitteita vedyn tuotannon lisäämisestä sekä energiantensiivisen teollisuuden roolin huomioimista tiedonannossa. Siirtymä vetytalouteen edellyttää hyväksyttävän vedyntuotannon määrittelyä siten, että se kattaa erilaiset vähäpäästöiset valmistustavat, kuten ydinvoimalla valmistetun vedyn. Suomi pitää tervetulleena uutta Verkkojen Eurooppa –välineen rahoitushakukierrosta, jossa painotetaan REPower EU-tiedonannon tavoitteita.

Valtioneuvoston tarkemmat kannat tiedonannon yhteydessä annettuihin lainsäädäntöehdotuksiin esitetään niitä koskevissa erillisissä U-kirjelmissä.

Pääasiallinen sisältö

REPowerEU-suunnitelma (COM(2022)230) koostuu esityksistä, joiden tavoitteena on katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä sekä vauhdittaa siirtymää puhtaaseen energiaan. Esitykset sisältävät toimia energiansäästämiseksi, energian hankintalähteiden monipuolistamiseksi ja fossiilisten polttoaineiden ripeäksi korvaamiseksi. Lisäksi suunnitelma sisältää toimenpiteitä rahoitukseen liittyen. Alla suunnitelman sisältö on kuvattu kolmessa osassa: 1) 55-valmiuspakettiin liittyvät esitykset 2) rahoitukseen liittyvät esitykset 3) muut esitykset.

55-valmiuspaketin aloitteiden uudelleen tarkastelu

REPowerEU-suunnitelma pohjautuu 55-valmiuspaketin täyteen toimeenpanoon. Paketti ei muuta 55-valmiuspaketin 55 prosentin kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitetta vuoteen 2030 mennessä eikä myöskään muuta EU:n vihreän kehityksen ohjelman ilmastoneutraaliustavoitetta vuodelle 2050. Komission mukaan nopea Venäjä-riippuvuudesta irtautuminen kuitenkin edellyttää uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden tavoitteiden uudelleentarkastelua.

Komissio esittää, että energiatehokkuusdirektiivin vuoden 2030 EU-tason energiankulutuksen vähentämisen tavoite kiristetään 55-valmiuspaketissa ehdotetusta -9 prosentista -13 prosenttiin. Energiankulutuksen tavoitteen kiristäminen tarkoittaa, että energian loppukäyttö Suomessa vuonna 2030 olisi enintään 239 TWh kun taas 55-valmiuspaketissa ehdotettu 9 prosentin tavoite tarkoittaisi, että energian loppukäyttö Suomessa olisi 250 TWh.

Osana REPowerEU-suunnitelmaa komissio ehdottaa uusiutuvan energian direktiivin avaamista, niin että uusiutuvan energian tavoite nousee 55-valmiuspaketissa ehdotetusta 40 prosentista 45 prosenttiin EU:ssa vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi komissio ehdottaa muutoksia lupamenettelyiden nopeuttamiseen ja yksinkertaistamiseen. Lupamenettelyitä koskien komissio ehdottaa periaatetta, jonka mukaisesti uusiutuvista energialähteistä tuotettu energia tulee katsoa olevan ensisijaisen yleisen edun mukaista. Komissio ehdottaa myös erityisesti uusiutuvalle energialle soveltuvien alueiden määrittämistä. Ehdotus sisältää myös mahdollisuuden luoda sääntelyn kokeiluja alan innovaatioiden edistämiseksi.

Komissio ehdottaa rakennusten energiatehokkuusdirektiivin muutosta, jolla varmistetaan uusien rakennusten aurinkoenergiavalmius sekä aurinkoenergialaitteistojen asentaminen rakennuksiin. Ehdotuksen mukaan kaikkien uusien rakennusten tulisi olla suunniteltu optimoimaan aurinkoenergian tuotantopotentiaali kohteen auringon säteilyn perusteella. Tämä mahdollistaisi aurinkoteknologioiden tehokkaan asentamisen ilman kalliita rakenteellisia toimenpiteitä. Jäsenvaltioiden olisi lisäksi varmistettava sopivien aurinkoenergialaitteistojen käyttöönotto kaikissa uusissa rakennuksissa sekä olemassa olevissa julkisissa ja liikerakennuksissa. Velvoitteet tulisivat sovellettavaksi vaiheittain: vuoden 2026 loppuun mennessä uusille julkisille ja liikerakennuksille sekä vuoden 2027 loppuun mennessä olemassa oleville julkisille ja liikerakennuksille, koskien näissä rakennustyypeissä yli 250 m²:n rakennuksia. Kaikissa uusissa asuinrakennuksissa aurinkoenergialaitteiden käyttöönotto tulisi varmistaa vuoden 2029 loppuun mennessä. Aurinkoenergian hyödyntäminen on lisääntynyt Suomessa viime vuosina jo ilman säädöstoimia.

Rahoitus

REPowerEU:n lyhyen aikavälin investointitarpeiden rahoituksen kohdentaminen ja hankkeiden toimeenpano elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF-väline)

Komissio esittää, että RRF-väline toimisi kehikkona REPowerEU -rahoituksen kanavoimiselle ja hankkeiden toimeenpanolle. REPowerEU-tiedonannon yhteydessä komissio antoi RRF-asetuksen ((EU) 2021/241) muutosehdotuksen, jossa esitetään, että jäsenmaiden elpymis- ja palautumissuunnitelmiin olisi sisällytettävä erillinen REPowerEU-luku. Uuden REPowerEU-luvun tulisi sisältää uudistuksia ja investointeja, joilla monipuolistetaan energian toimituslähteitä unionissa tai vähennetään riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ennen vuotta 2030.

RRF-välineen REPowerEU-hankkeiden rahoitus kanavoitaisiin eri rahoituslähteistä. REPowerEU-hankkeiden avustusmuotoinen rahoitus koostuisi uudesta 20 mrd. rahoituksesta, joka siirrettäisiin päästökaupan markkinavarausvarannon päästöoikeuksien myymisestä saaduista tuloista. Komission ehdotuksen mukaan päästökauppadirektiiviä (2003/84/EY) ja markkinavakaussuunnitelmaa ((EU) 2015/1814) muutettaisiin siten, että markkinavakaussuunnitelman päästöoikeuksia huutokaupattaisiin, 31.12.2026 mennessä kunnes 20 miljardia on saatu tuloutettua. Huutokauppatulot siirrettäisiin EU:n talousarvioon käyttötarkoitukseensa sidottuina tuloina ja käytettäisiin RRF-rahoitukseen. Ehdotusta perustellaan kiireellä saada uusia tuloja, eikä ehdotuksesta ei käy ilmi paljonko päästöoikeuksia arvioidaan tarvittavan summan saamiseksi. Markkinavakaussuunnitelman sisäänottoprosentti ehdotetaan pidettävän 24 %:issa vuoteen 2030 asti, mikä vastaa komission osana 55-valmiuspakettia tekemää ehdotusta.

Komission ehdotus on ristiriidassa markkinavakaussuunnitelman toimintaperiaatteiden kanssa. Markkinavakaussuunnitelma on toiminut osana EU:n päästökauppajärjestelmää vuodesta 2019 lähtien. Markkinavakaussuunnitelman tarkoituksena on varmistaa päästökaupparahastojen vakautta, poistamalla ylimääräisiä päästöoikeuksia tai tietyissä tilanteissa vapauttaa näitä ennalta sovittujen sääntöjen puitteissa.

Eräiden arvioiden mukaan 20 mrd € kokoonsaaminen edellyttäisi päästöoikeuden keskihinnalla 80€/t/CO₂ noin 250 miljoonan päästöoikeuden huutokauppaamista ja päästöoikeuden keskihinnalla 50€/t/CO₂ noin 400 miljoonan päästöoikeuden huutokauppaamista. Komission ehdottama 20 mrd €:n kokonaissumma vastaisi noin neljäsosaa 55-valmiuspaketin ehdotusten mukaisesti uudistetun ja laajennetun päästökaupan (ml. uusi tieliikenteen ja rakennusten päästökauppa) vuosien 2026-2030 vuosittaisista, noin 77 mrd euron huutokauppatuloista päästöoikeuden keskiarvohinnalla 55€/t/CO₂.

Tämän lisäksi komissio esittää vapaaehtoista mahdollisuutta siirtää koheesiorahastojen sekä maaseudun kehittämisrahaston jäsenmaakohtaista rahoitusta RRF-välineen REPower-lukuun. Koheesiopolitiikan rahastoista olisi mahdollista siirtää RRF-välineeseen yhteensä 12,5 prosenttia jäsenvaltion kansallisesta osuudesta kyseisistä rahastoista, mikä tarkoittaa 7,5 prosenttiyksikön lisäystä voimassaolevaan RRF-asetukseen nähden. Lisäksi komissio ehdottaa koheesiorahastojen sitoumusmäärärahojen välisiä joustomahdollisuuksia Venäjän tuontienergiariippuvuuden vähentämiseksi. Maaseudun kehittämisrahaston (Pilari II) kansallisista saannoista esitetään mahdollisuutta siirtää 12,5 prosenttia RRF-välineen REPowerEU-toimiin. Siirrettyyn rahoitukseen ei edellytettäisi kansallista osa-rahoitusta, vaan nämä investoinnit olisivat kokonaan EU-rahoitteisia. Siirto ei vaikuttaisi CAPin ympäristöpanostuksen minimitason (35 % II pilarin rahoituksesta) laskentaan.

Yllä kuvatun avustusmuotoisen rahoituksen lisäksi komissio esittää RRF-välineen käyttämättä olevan lainamuotoisen tuen (noin 225 mrd. euroa) hyödyntämistä REPowerEU:n toimiin. REPowerEU:n toimiin olisi tiedonannon mukaan tällöin kohdennettavana yhteensä melkein 300 mrd. euroa.

Päivitettyjen elpymissuunnitelmien ja REPowerEU-luvun laadintaa ohjaisi komission maanantaina 23.5. julkaistavat vuoden 2022 maakohtaiset suositukset, jotka sisältävät jokaiselle jäsenvaltiolle energiapolitiikkaan liittyviä suosituksia. REPowerEU-luvun uudistuksien ja investointien olisi lähtökohtaisesti oltava uusia, ei aikaisempaan elpymissuunnitelmaan sisältyneitä toimenpiteitä. REPowerEU-tavoitteita koskisi erillinen arviointikriteeri. Merkittävimpiä sisällöllisiä muutoksia olisi rajattu poikkeus 'ei merkittävää haittaa' -periaatteesta, joka koskisi uudistuksia ja investointeja, joilla edistetään öljyn ja maakaasun välitöntä toimitusvarmuutta toimituslähteitä monipuolistamalla. REPowerEU-tiedoksiannon yhteydessä komissio antoi lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelmiin liittyen ohjeistuksen REPowerEU:n osalta.

Muut aloitteet

REPowerEU-suunnitelma sisältää useita tiedonantoja ja suosituksia, jotka tähtäävät energian säästämiseen, energian hankintalähteiden monipuolistamiseen ja fossiilisten polttoaineiden ripeään korvaamiseen. Alla on kuvattu näitä suunnitelman osia.

Energiansäästö

Komissio nostaa energian säästämisen esille nopeimpana ja helpoimpana tapana vähentää Venäjä-riippuvuutta. Komissio ehdottaa nopeita käyttäytymisen muutokseen kohdistuvia toimia, joilla pyritään pääasiassa vaikuttamaan öljyn ja maakaasun käytön vähentämiseen. Toimet kohdistuisivat lähinnä kotitalouksien ja palvelusektorin lämmitykseen sekä liikenteeseen. Toimet ovat luonteeltaan lähinnä tiedotusta, vaikuttamista ja tukemista.

Komissio katsoo, että jäsenvaltioiden tulee harkita energiatehokkuusdirektiivissä ja rakennusten energiatehokkuusdirektiivissä ehdotettujen toimien nopeuttamista ja uusien toimien toimeenpanoa. Näiksi toimiksi tiedonannossa luetellaan mm. liikenteen ja teollisuuden energiankulutuksen vähentäminen, fossiilisen teknologian tukien lopettaminen ja uusiutuvan energian teknologioiden käyttöönoton edistäminen, energiakatselmuksissa todettujen toimenpiteiden toteutuksen vahvistaminen, olemassa olevien rakennusten energiatehokkuuden vähimmäisvaatimukset ja tukien poistaminen fossiilisten polttoaineen kattiloilta. Lisäksi komissio ehdottaa erillisiä energiatehokkuustavoitteita liikennesektorille, vähimmäisvaatimuksia päästöttömille ajoneuvoille ja liikenteen nopeusrajoituksia.

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että elpymis- ja palautumissuunnitelman 64 miljardia euron lisäksi energiatehokkuuden toimien edistämiseksi tarvitaan paljon yksityistä rahoitusta.

Energian hankintalähteiden monipuolistaminen

Komission tiedonannon mukaan EU on työskennellyt tiiviisti kansainvälisten kumppaneiden kanssa toimitusten monipuolistamiseksi ja energian hintojen nousun hillitsemiseksi. Eurooppa-neuvoston maaliskuussa antaman toimeksiannon mukaisesti komissio ja jäsenvaltiot ovat perustaneet EU:n energiafoorumin kaasun, nesteytetyn

maakaasun ja vedyn vapaaehtoisista yhteistä hankintaa varten, jota edelleen jatkokehitetään.

Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti EU:n energiafoorumi on avoin Energiayhteisön sopimuspuolille, joita ovat Länsi-Balkan, Ukraina, Moldova, Georgia. Komissio nostaa esille, että Ukrainan ja Moldovan sähköverkkojen hätäsynkronointi Euroopan verkkoon maaliskuun puolivälissä osoittaa sitoutumista maiden yhteenliittämiseen EU:n sähköverkon kanssa.

Komissio ennakoi, että muun muassa REPowerEU-suunnitelman täysimääräinen täytäntöönpano, korkeat hinnat ja kaasuvaihtoehtojen (kestävä biometani, uusiutuva vety) sekä uusiutuvien energialähteiden lisääminen vähentävät entisestään maakaasun kysyntää. Hankintalähteiden monipuolistaminen on tärkeää myös niille jäsenvaltioille, jotka ovat tällä hetkellä riippuvaisia Venäjästä ydinpolttoaineiden osalta.

Fossiilisten tuontipolttoaineiden korvaaminen uusiutuvilla energianlähteillä

Fossiilisten tuontipolttoaineiden korvaaminen edellyttää valtavaa uusiutuvan energian lisäämistä EU-alueella. Keskeisiksi toimiksi komissio ehdottaa erityisesti uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamista ja virtaviivaistamista sekä uusiutuvan energian tavoitteen kiristämistä 45 %:iin. Komissio asettaa aurinkosähkölle EU-laajuisen yli 320 gigawatin tavoitteen vuodelle 2025 mennessä ja lähes 600 gigawattiin vuoteen 2030 mennessä. Vuodelle 2025 asetettu tavoite edellyttää nykyisen kapasiteetin kasvattamista yli kaksinkertaiseksi. Aurinkosähkön tuottamisen kunnianhimon kasvattamiseen liittyen komissio on julkaissut EU:n aurinkoenergiastrategian (Solar Strategy) sekä lakiehdotuksen kattojen hyödyntämisestä aurinkoenergian tuotantoon tietyn tyyppisissä rakennuksissa. Strategiassa kuvaillaan kattavasti erilaiset keinot ja suositukset aurinkoenergiasähkön edistämiseksi. Lisäksi komissio kannustaa jäsenmaita kiihdyttämään lämpöpumppu-, geotermisen energian ja aurinkolämpöinvestointeja sekä kiinnittämään huomiota kaukolämpöjärjestelmien modernisointiin. Komissio myös arvioi, että biomassan energiakäyttö voisi kasvaa maltillisesti ja korvata etenkin maakaasua lämmityksessä. Komissio esittää myös joukon toimia, joilla voitaisiin lisätä biokaasun tuotantoa ja korvata sillä maakaasua. Komissio ei huomii ydinenergian roolia fossiilisten polttoaineiden korvaamisessa.

Myös vedyllä on tärkeä rooli fossiilisten tuontipolttoaineiden korvaamisessa. Tiedonannossa komissio nostaa EU:n tavoitteeksi, että vuoteen 2030 mennessä EU:ssa tuotetaan 10 miljoona tonnia uusiutuvilla energianlähteillä tuotettua vetyä ja lisäksi 10 miljoonaa tonnia vetyä tuodaan EU:hun. Vaikka tiedonanto ei sisällä erillistä vetystrategian päivitystä, komissio esittelee mahdollisia toimia, joilla uusiutuvan vedyn tuotantoa ja vedyn tuontia voidaan vauhdittaa. Toimet liittyvät säädösympäristön päivittämiseen EU:ssa ja jäsenmaissa, uusiutuvan sähköntuotannon lisäämiseen, elektrolyysereiden tuotantokapasiteetin lisäämistä sekä vetyä käyttäviin teknologioihin siirtymistä niissä teollisuuden ja liikenteen toiminnoissa, joiden ilmastosiirtymä on vaikeaa. Komissio kannustaa myös kiihdyttämään panostuksia infrastruktuuriin EU:ssa tuotetun vedyn siirtämiseksi sekä tuonnin kasvattamiseksi. Esitys nimeää kolme vedyn tuonnin käytävää: Välimeren, Pohjanmeren sekä Ukrainan. Komissio kertoo antavansa pian kaksi delegoitua säädöstä koskien vihreän vedyn määritelmää.

Komissio nostaa tiedonannossa esille myös Euroopan energiaintensiivisen teollisuuden roolin fossiilisten polttoaineiden käyttäjänä. Fossiilisten polttoaineiden hintojen ollessa korkeita, siirtyminen fossiilittomiin parantaa yritysten kilpailukykyä suojaamalla niitä

fossiilisten polttoaineiden suurilta hintavaihteluilta ja tukemalla teknologista edelläkävijyyttä. Tiedonannon mukaan energiatehokkuus, korvaavat polttoaineet, sähköistäminen, vaihtoehtoiset materiaalit, kiertotalous ja jätteiden hyödyntäminen sekä uusiutuvan vedyn ja biometaanin käytön lisääminen voivat vähentää teollisuuden maakaasun käyttöä vuoteen 2030 mennessä 35 bcm enemmän kuin mihin komission 55 valmiuspaketin esityksillä yllettäisiin.

Prosessien sähköistamisellä sekä uusiutuvalla vedyllä on keskeinen rooli tämän siirtymän toteuttamisessa energiantensiivisen teollisuuden osalta. Teollisuuden valmistelun alla oleviin hankkeisiin perustuen komissio arvioi, että uusiutuvaa vetyä hyödyntämällä 20% EU:n teräksen tuotannosta on hiilivapaata vuoteen 2030 mennessä. Tämä edellyttää 1,5 miljoonaa tonnia vetyä. Innovaatiorahastolla on tärkeä rooli uusiutuvan vedyn teollista käyttöä lisäävien investointien toteuttamisessa. Hiilen hinnanerosopimusten (carbon contracts-for-difference) lisääminen rahaston keinovalikoimaan ja päästöoikeuksien kohonneet hinnat antavat sille mahdollisuuksia REPowerEU -tavoitteiden mukaan suunnatuille tukitoimille.

Hitaiden ja monimutkaisten lupamenettelyiden on havaittu olevan merkittävä este uusiutuvan energian tuotannon kasvattamisessa. Lupamenettelyihin kuluva aika vaihtelee jäsenvaltioiden välillä. Komissio julkaisi tiedonannon yhteydessä ehdotuksen uusiutuvan energian direktiivin muutoksiksi lupamenettelyihin liittyen sekä suosituksen uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamiseksi. Myös jäsenmaakohtaisia suosituksia lupamenettelyihin liittyen tullaan julkaisemaan. Komissio julkaisi samalla suosituksensa ja ohjeistuksen pitkäaikaisten ostosopimusten (PPA) edistämiseksi yhdessä lupamenettelyä koskevien suositusten kanssa.

Muutosehdotukset uusiutuvan energian direktiiviin sisältävät periaatteen, jonka mukaisesti uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian tulee katsoa olevan ensisijaisen yleisen edun mukaista, erityisesti uusiutuvalle energialle soveltuvien alueiden määrittelyn sekä muita lupamenettelyiden nopeuttamiseen ja yksinkertaistamiseen liittyviä ehdotuksia. Ehdotus sisältää myös mahdollisuuden luoda sääntelyn kokeiluja alan innovaatioiden edistämiseksi.

Älykkäät investoinnit

Komission mukaan REPowerEU-suunnitelma vaatii tuekseen 210 miljardin euron investoinnit vuosien 2022 ja 2027 välisenä aikana, niiden arvioiden lisäksi joita on jo tehty 55-valmiuspaketin ehdotusten toimeenpanemiseksi.

Komissio nostaa esille useita jo olemassa olevia välineitä tarvittavien investointien tueksi, kuten TEN-E kehikon sekä Verkkojen Eurooppa –välineen (CEF). Komissio kertoo, että se avaa uuden CEF-rahoitushakukierroksen nopeutetusti toukokuussa 2022. Hankkeet ovat etukäteen PCI-hankelistalle valittuja hankkeita, joten uusia, kriisin myötä esille nousseita infratarpeita ei CEF:n kautta ole mahdollista rahoittaa. Hankelistalla ei ole suomalaisia hankkeita.

Kun meneillään olevat yhteistä etua koskevat hankkeet (PCI) ja molemminpuolista etua koskevat hankkeet (PMI) on pantu täytäntöön, kaikilla jäsenvaltioilla ja naapurimailla olisi pääsy vähintään kolmeen kaasulähteeseen tai nesteytetyn maakaasun (LNG) maailmanlaajuisille markkinoille. Komissio korostaa, että kaasunsiirtokapasiteetti on merkittävästi kasvanut.

Komission tekemän alueellisen arvioinnin mukaan venäläisestä kaasusta luopuminen on mahdollista korvata täydellisesti kysynnän vähentämisellä, kotoperäisen biokaasu-, biometaanin- ja vety-tuotannon lisäämisellä sekä rajallisella lisäisellä kaasuinfrastruktuurilla. Nämä infratarpeet keskittyvät Keski- ja Itä-Euroopan maihin sekä Pohjois-Saksan alueelle ja Eteläisen kaasukäytävän vahvistamiseen. Lisäisten kaasuinfrastrukturitarpeiden listassa mainitaan myös Suomen ja Viron yhteinen kelluva kaasuterminaalilaiva (FSRU). Myös kaasuväaroilla on tärkeä rooli toimitusvarmuuden edistämässä. Komission arvion mukaan tarvitaan 10 miljardia euroa kaasuinfrastruktuuriin, kuten LNG-terminaaleihin, putkistoihin sekä kaksisuuntainen infrastruktuuriin vuoteen 2030 mennessä.

Venäläisestä öljystä ja öljytuotteista luopumiseksi, uuteen öljyinfrastruktuuriin, kuten uusiin putkikyhteyksiin ja satamiin tarvitaan n. 1,5-2 miljardia euroa. Sähköverkkoon tarvitaan 29 miljardin euron lisäinvestoinnit vuoteen mennessä 2030, jotta se soveltuu lisääntyneeseen sähkön käyttöön ja tuotantoon. Kaikki asiaankuuluvat hankkeet ovat jo mukana viidennessä PCI-luettelossa. Komissio kannustaa myös ratkaisevien offshore-verkkojen ja rajat ylittävien vetyinfrastrukturien nopeaa kehittämistä.

Komissio painottaa, että kansallisilla elvytys- ja selviytymissuunnitelmilla voidaan nopeasti ja tehokkaasti tunnistaa REPowerEU-suunnitelman vaatimia investointitarpeita. Muina välineinä komissio tuo esille pyrkimyksen vauhdittaa valtiotukisääntelyprosesseja, jäsenmaiden kansalliset veropolitiikan mahdollisuudet REPowerEU-suunnitelman tavoitteiden tukemiseksi sekä EU:n InvestEU-rahaston ja Innovaatorahaston.

Valmiuksien vahvistaminen

Komissio painottaa, että EU:n tulee valmistautua äkillisiin tarjontaa koskeviin häiriöihin. Komissio painottaa muun muassa energiansäästötoimenpiteiden tärkeyttä sekä kaksisuuntaisen infrastruktuuriin vahvistamista talven 2022-2023 varalle. EU:n sisäinen solidaarisuus on hätäkeino, joka voi auttaa muun muassa kotitalouksia vaikean kaasupulan hetkellä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Tiedonanto ei ole SEUT 288 artiklassa tarkoitettu säädös. Se ei ole oikeudellisesti sitova.

Kunkin tiedonannossa esitellyn lainsäädäntöehdotuksen oikeusperusta ja päätöksentekomenettely on esitetty sitä käsittelevässä erillisessä U-kirjelmässä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU1, EU21 ja EU23-jaostot, kirjallinen menettely 20.5.2022
EU-ministerivaliokunta 24.5.2022

Eduskuntakäsittely

E 30/2022 vp, Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: REPowerEU: Kohtuuhintaisempaa, varmempaa ja kestävämpää energiaa koskevat yhteiset eurooppalaiset toimet

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kyseessä on komission tiedonanto, joka ei ole oikeudellisesti sitova. Tiedonantoon sisältyvien lainsäädäntöehdotusten vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön on esitetty niitä koskevilla U-kirjelmissä.

Taloudelliset vaikutukset

Tiedonannolla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Tiedonantoon sisältyvien lainsäädäntöehdotusten taloudelliset vaikutukset tullaan esittämään niitä koskevilla U-kirjelmissä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Tiedonannossa kuvatut lainsäädäntöehdotukset käsitellään omissa U-kirjelmissään.

Asiakirjat

Komission tiedonanto: REPowerEU-suunnitelma(COM(2022)230).

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

erityisasiantuntija Katja Tuokko, TEM, katja.tuokko@gov.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat	elpymisrahasto, energia, ilmastonmuutos
Hoitaa	TEM, UM, VNK, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, STM, VM, VTV
